

ЩОДО ПОНЯТТЯ ПРИНЦИПІВ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ОСВІТИ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ

Сергій Вікторович ФЕДУН,

*заступник директора ІПОЗН
Харківського національного
університету внутрішніх справ*

Післядипломна освіта поліцейських виступає ключовим елементом у системі безперервного професійного розвитку осіб, які щоденно стоять на сторожі правопорядку та громадської безпеки. Сьогоденні реалії вимагають від працівників поліції не лише ґрунтовних знань і навичок, отриманих у процесі базової підготовки, а й постійного вдосконалення й оновлення компетентностей відповідно до новітніх тенденцій, технологій, змін у законодавстві та соціальних викликів. Нині післядипломна освіта набуває особливої актуальності через динамічність суспільного життя, появу нових форм злочинності, а також зростання вимог до прозорості, професійності та етичності дій органів і підрозділів Національної поліції України. При цьому здійснення післядипломної освіти поліцейських, загалом функціонування даної сфери суспільних відносин, що серед іншого пов'язано із їх усестороннім забезпеченням по відповідним напрямам, потребує закріплення певних керівних основ, сталих орієнтирів і одночасно вектору їх розвитку й у цілому реалізації. У такому випадку мова йде про певні керівні засади відповідно до яких здійснюють свою діяльність уповноважені державою суб'єкти й у цілому функціонують певні суспільні відносини, що на сторінках фахової літератури отримали назву принципи.

Актуальність дослідження принципів післядипломної освіти поліцейських зумовлена глибокими трансформаціями у сфері забезпечення громадської безпеки, що відбуваються в сучасній Україні. Зміни в законодавстві, реформування правоохоронних органів, а також виклики, спричинені воєнним станом і підвищенням вимог до професійної компетентності працівників поліції, потребують постійного оновлення знань, навичок і підходів до організації освітнього процесу. Саме принципи післядипломної освіти стають основою для формування ефективної системи професійного розвитку, яка відповідає сучасним стандартам публічного управління та забезпечує здатність поліцейських адекватно реагувати на нові загрози й суспільні виклики.

Ба більше, розкриття принципів післядипломної освіти поліцейських є надзвичайно важливим для формування цілісної моделі адміністративно-правового регулювання у сфері післядипломної освіти, що дозволить не лише підвищити якість роботи поліції, але й сприятиме зміцненню довіри громадян до правоохоронної системи. Вивчення принципів післядипломної освіти має на меті визначити оптимальні

шляхи її організації та реалізації, враховуючи потреби сучасного суспільства, правові норми та найкращі практики професійного навчання.

Насамперед слід навести наукові позиції стосовно розуміння сутності досліджуваної категорії в контексті як у цілому діяльності поліції, так і окремих з таких напрямів. Наприклад, досліджуючи особливості адміністративно-правового статусу поліцейського в Україні Р.В. Дмитрик дійшов висновку стосовно того, що принципи діяльності поліцейського – це засновані на закономірностях об'єктивного розвитку суспільства науково обґрунтовані та формалізовані на законодавчому рівні основоположні ідеї, відправні імперативні засади, у відповідності із якими поліція виконує свої завдання та реалізує надані їй для цього владні повноваження [1, с. 73]. Окрім цього на сторінках фахової літератури можна зустріти й доволі широкі позиції відносно визначення сутності досліджуваного явища.

Зокрема, зазначається, що під системою принципів адміністративно-правового регулювання управління в Національній поліції України слід розуміти сукупність фундаментальних засад, що виражають волю держави та суспільства у вигляді критеріїв організації й координації функціонування Національної поліції України, зумовлюють зміст і спрямованість управління в органах та підрозділах поліції шляхом ставлення цілей, вибору і застосування конкретних методів і прийомів управління для забезпечення охорони прав і свобод людини, інтересів суспільства та держави, протидії злочинності, підтримання публічної безпеки і порядку, надання послуг з допомоги особам, які з особистих, економічних, соціальних причин або внаслідок надзвичайних ситуацій потребують такої допомоги [2, с. 147; 3, с. 70]. При цьому можна назвати й певні недоліки й прогалини, наявні в усіх з наведених вище підходах щодо визначення сутності категорії «принцип».

У такому випадку мова йде про те, що в жодному із запропонованих вище підходах відсутня вказівка на нормативно-правову природу даної категорії, на те, що відповідний принцип має бути об'єктивізовано в приписах чинного національного законодавства, тобто на його нормативну основу й закріплення. Можливо таке положення справ обумовлено тим, що як зауважує О.О. Пунда, принципи не завжди мають нормативне закріплення, проте від того, на яких принципах заснований правовий порядок, можна визначити характер правових норм, заходів та діяльність органів, що реалізують ці норми та заходи [4, с. 61]. З такою позицією навряд чи можна погодитися, особливо в контексті досліджуваної сфери суспільних відносин та й у цілому з огляду на застосування даної категорії стосовно суспільних відносин, врегульованих правом.

У зв'язку з чим обґрунтованою виглядає позиція А.В. Гаврилюка, який досліджуючи адміністративно-правові засади міжнародного співробітництва за участі Національної поліції вказує на те, що принципи – це керівні, нормативно закріплені ідеї, які визначають

вектор, особливості та суспільні цінності, яким мають відповідати дії уповноважених суб'єктів в процесі створення умов та реалізації відповідної діяльності [5, с. 96]. При цьому слушною виглядає й позиція Д.С. Денисюка, який досліджуючи особливості теорії та практики реалізації принципів Національної поліції України вказує на наступні їх аспекти:

- положення яке становить принцип, завжди має бути закріплене в нормативно-правовому акті, тобто бути правом;
- принцип – це не будь-яке, а основне правило, що відбиває сутність діяльності поліції;
- дія (бездіяльність) співробітника поліції, в процесі якої порушуються принципи діяльності поліції, не може бути визнана законною;
- принципи діяльності поліції завжди мають відображати її гуманізм;
- недотримання вимог одного принципу діяльності неминуче призводить до порушень положень якого-небудь іншого принципу [6, с. 65].

Отже, з урахуванням вищенаведених позицій, а також зауважень і уточнень до них, пропонуємо під принципами післядипломної освіти поліцейських розуміти визначену на нормативно-правовому рівні сукупність керівних ідей, на основі й відповідно до яких функціонують суспільні відносини, виникнення та розвиток яких пов'язані з необхідністю здійснення вдосконалення освіти та професійної підготовки працівників Національної поліції на основі здобутого раніше освітнього рівня та практичного досвіду.

Список використаних джерел:

1. Дмитрик Р.В. Адміністративно-правовий статус поліцейського в Україні: дис. ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.07. Київ, 2021. 204 с.
2. Плугатар Т.А. Принципи адміністративно-правового регулювання управління в Національній поліції України. Наука і правоохорона. 2020. № 3. С. 136–148.
3. Кондрацький Ю.М. Адміністративно-правовий статус керівника територіального органу Національної поліції як суб'єкта контролю: дис. ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.07. Харків, 2024. 239 с.
4. Пунда О.О. Адміністративно-правове регулювання забезпечення здійснення особистих немайнових прав: дис. доктора. юрид. наук: спец. 12.00.07. Ірпінь, 2018. 472 с.
5. Гаврилюк А.В. Адміністративно-правові засади міжнародного співробітництва за участі Національної поліції: дис. ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.07. Київ, 2025. 206 с.
6. Денисюк Д.С. Принципи діяльності Національної поліції України: теорія та практика реалізації. *Митна справа*. 2015. №5 (101). С. 63–68.